

Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden koulumatkaliikkumisselvitys

Marja Tommola
2019

VALONIA

Kulje viisaasti

© 2019

Valonia – Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus
PL 273 (Ratapihankatu 36, 2. krs), 20101 Turku

Toimimme osana Varsinais-Suomen liittoa
Y-tunnus: 0922305-9

Sisällys

Johdanto	5
1 Koulumatkaliikkumiskysely	6
1.1 Vastaajien taustatiedot.....	6
1.2 Vastaajien käyttämät kulkumuodot	7
1.3 Kouluaikaiset matkat	9
1.4 Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen.....	10
1.5 Avoimet vastaukset	11
2 Koulurakennusten tilakartoitukset	12
2.1 Aninkaisten koulutalo	12
2.2 Juhannuskukkulan koulutalo.....	13
2.3 Kellonsoittajankadun koulutalo	13
2.4 Lemminkäisenkadun koulutalo	13
2.5 Logistiikan koulutuskeskus, Kuormakatu.....	14
2.6 Peltolan koulutalo.....	14
2.7 Uudenmaantien koulutalo	15
3 Opinnollistamiskokeilu	15
4 Toimenpide-ehdotuksia	15

Liitteet

Liite 1. Koulumatkaliikkumiskyselyn tulokset raakaversiona

Liite 2. Koulumatkaliikkumiskyselyn avoimet vastaukset

Johdanto

Varsinais-Suomen kestävä kehitys ja energia-asioiden palvelukeskus Valonia toteutti yhdessä Turun kaupungin kanssa Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden koulumatkaliikkumisselvityksen syksyllä 2018. Lähtökohdat selvityksen valmistelulle nousivat tarpeesta saada lisättyä nuorten arkiliikuntaa. Toisen asteen opiskelijoiden peruskunto on huolestuttavan alhainen. On havaittavissa polarisoitumista: he, jotka liikkuvat, liikkuvat paljon ja jotkut puolestaan eivät liiku lainkaan. Toisen asteen opiskelijat ovat myös iässä, jolloin on mahdollisuus siirtyä bensiinikäyttöisiin kulkuneuvoihin helposti. Mopoauto ja oma auto ovat houkuttelevia vaihtoehtoja nuorelle.

Toisen asteen opiskelijoiden liikkumisen ohjaus olisi tärkeää, mutta se saattaa jäädä työelämän ja työpaikkoihin kohdistuvan liikkumisen ohjauksen varjoon. Suunnitelluilla toimenpiteillä haluttiin tuoda huomio toisen asteen opiskelijoiden kulkutapoihin ja löytää keinoja, joilla voidaan lisätä opiskelijoiden aktiivista liikkumista.

Ammatti-instituutin liikkumisselvityksessä oli kolme osaa: ammatti-instituutin oppilaille toteutettava koulumatkaliikkumiskysely, ammatti-instituutin koulurakennusten tilakartoitukset sekä koulumatkojen ja koulun aikaisten matkojen kävelyn ja pyöräilyn opinnollistaminen.

Koulumatkaliikkumiskysely toteutettiin syyskuussa, opinnollistamiskokeilua tehtiin syksyn aikana ja tilakartoitukset ammatti-instituutin koulurakennuksiin tehtiin vuoden 2018 ja 2019 vaihteessa. Tässä raportissa kootaan kyselyn, kartoitusten ja opinnollistamiskokeilun tulokset yhteen ja niiden pohjalta on tehty toimenpide-ehtouksia Turun ammatti-instituutille.

Selvitys rahoitettiin Liikenneviraston myöntämällä valtion avustuksella liikkumisen ohjauksen toimintaa ja se oli osa laajempaa Valonian Liikkumisen ohjaus Varsinais-Suomessa 2018 – hanketta.

1 Koulumatkaliikkumiskysely

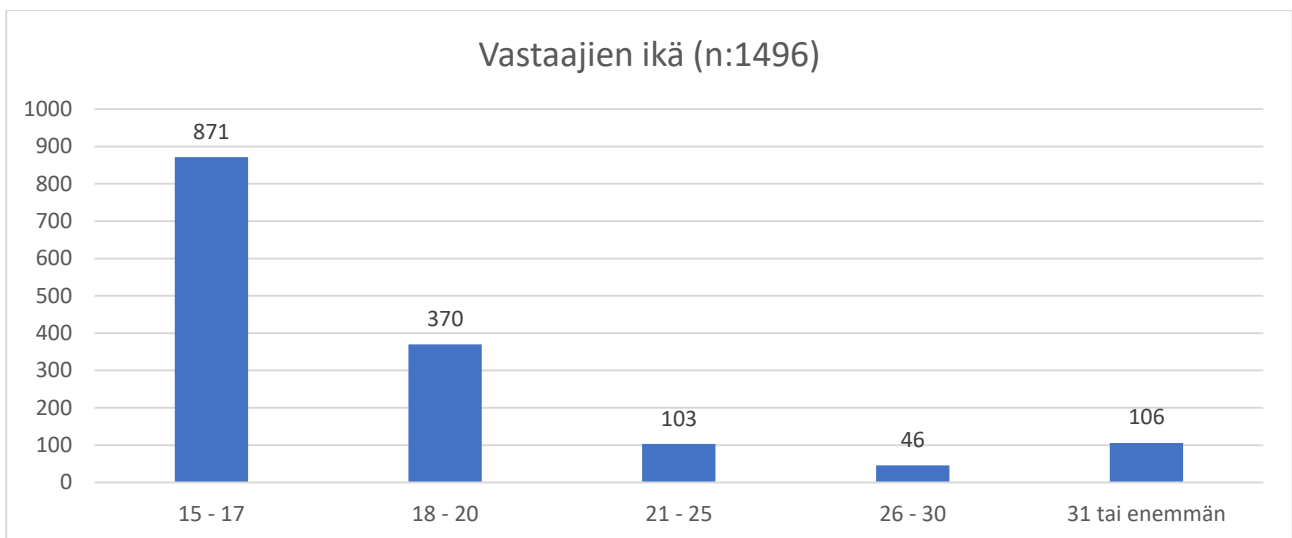
Syyskuussa 2018 Turun ammatti-instituutti ja Valonia toteuttivat ammatti-instituutin opiskelijoille tarkoitetun koulumatkaliikkumiskyselyn. Kyselyllä selvitettiin ammatti-instituutin opiskelijoiden koulumatkaliikkumisen nykytilaa ja etsittiin keinoja, joilla saadaan lisättyä kävelyä ja pyöräilyä etenkin koulun aikaisilla matkoilla.

Turun ammatti-instituutissa opiskelee päätoimisesti yli 4000 opiskelijaa ja kaikkiaan tutkintoon tähtääviä opiskelijoita on noin 10 000. Päätoimisille opiskelijoille toteutettiin sähköinen koulumatkaliikkumiskysely. Kyselyä levitettiin Wilman kautta ja pyydettiin opettajia antamaan oppitunneilla aikaa kyselyn täyttämiseen. Vastausmäärän tehostamiseksi vastaajien kesken arvottiin Jopo ja muita pienempiä palkintoja. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1503 opiskelijaa.

Selvityksessä esitettyjen kuvioiden yhteydessä suluissa merkitty kirjain *n* merkitsee kysymyskohtaista vastaajamäärää.

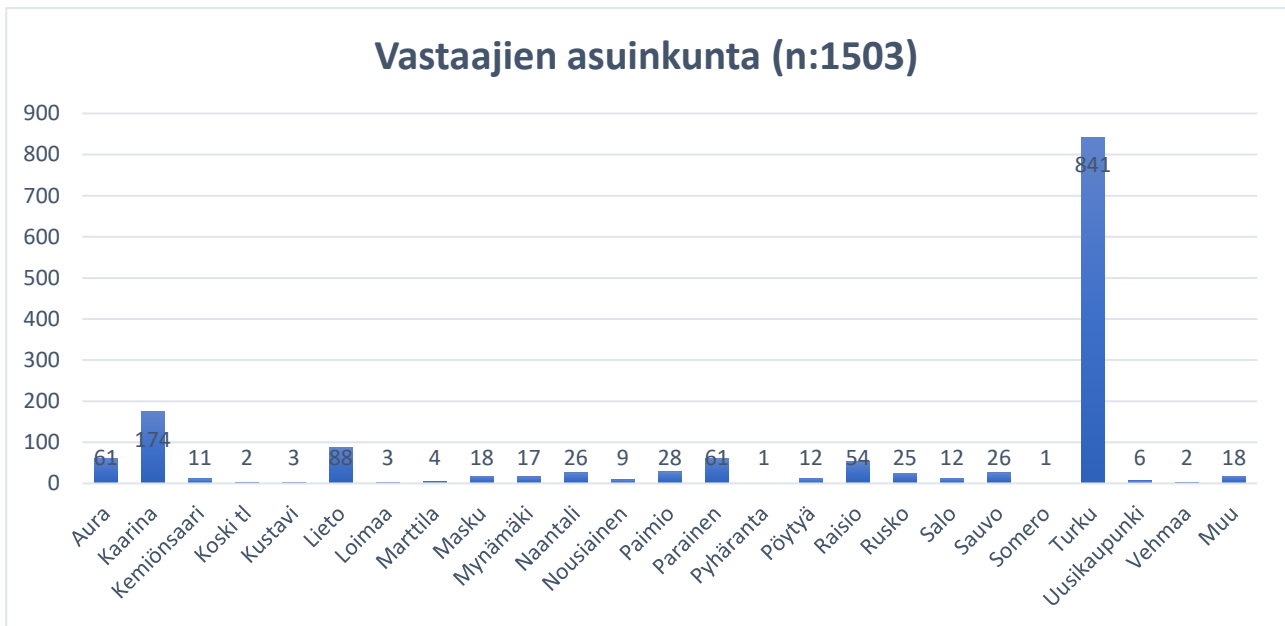
1.1 Vastaajien taustatiedot

Vastaajista miehiä oli 624 (41,7 %), naisia 836 (55,9 %) ja 36 (2,4 %) ilmoitti sukupuolta kysyttäessä ”en halua vastata/muu”. Iältään vastaajista 15 - 17 -vuotiaita oli 871 (58,2 %), 18 - 20 -vuotiaita 370 (24,7 %), 21 - 25 vuotiaita 103 (6,9 %), 26 – 30 -vuotiaita 46 (3,1 %) ja yli 30 - vuotiaita 106 (7,1 %) vastaajista.

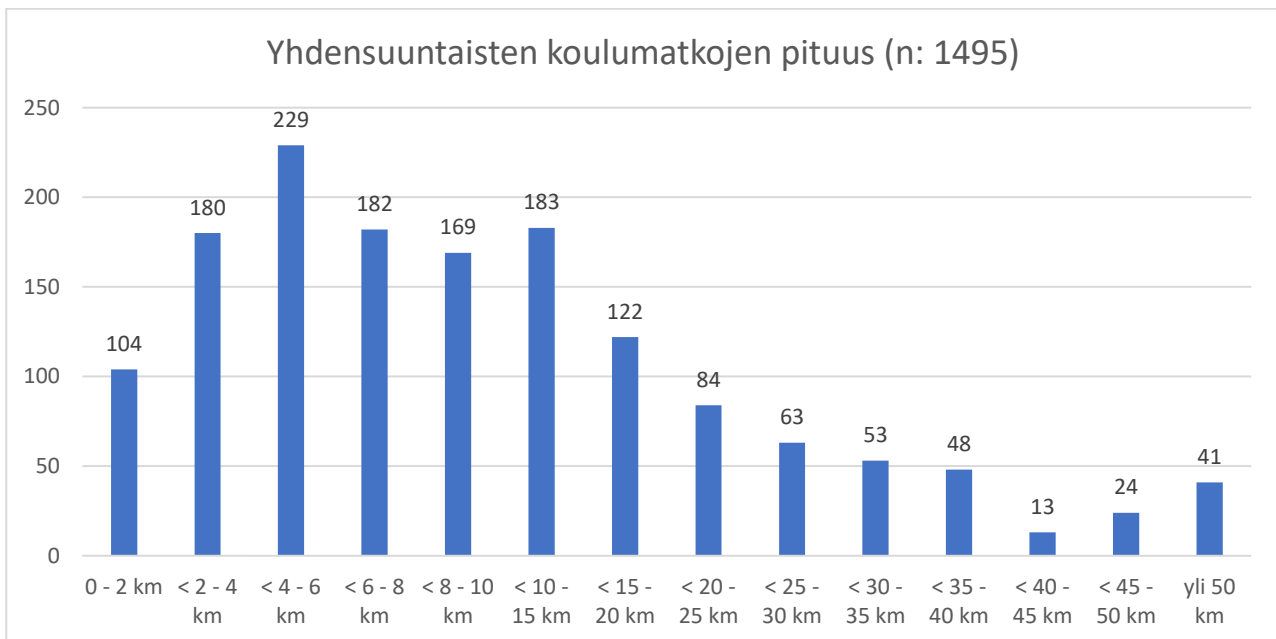
Kuvio 1: Vastaajien ikä

Vastaajista yli puolet, 841 (56 %) asui Turussa. Seuraavaksi eniten vastaajia oli Kaarinasta 174 (11,6 %), Liedosta 88 (5,9 %), Aurasta ja Paraisilta molemmista 61 (4,1 %) sekä Raisiosta 54 (3,6 %). Muista Varsinais-Suomen kunnista oli vastaajia 1–30, yhteensä 224 vastaajaa.

Kuvio 2: Vastaajien asuinkunta

Yli puolet vastaajista asuu enintään kymmenen kilometrin päässä koulusta (864) ja noin kolmannes vastaajista (513) asuu enintään kuuden kilometrin päässä koulusta. Yli 20 vuotiaista yli 70 % ja 21 – 25 vuotiaista jopa 84 % asui Turussa. Tästä joukosta lähes puolet asui enintään 6 km päässä koulustaan.

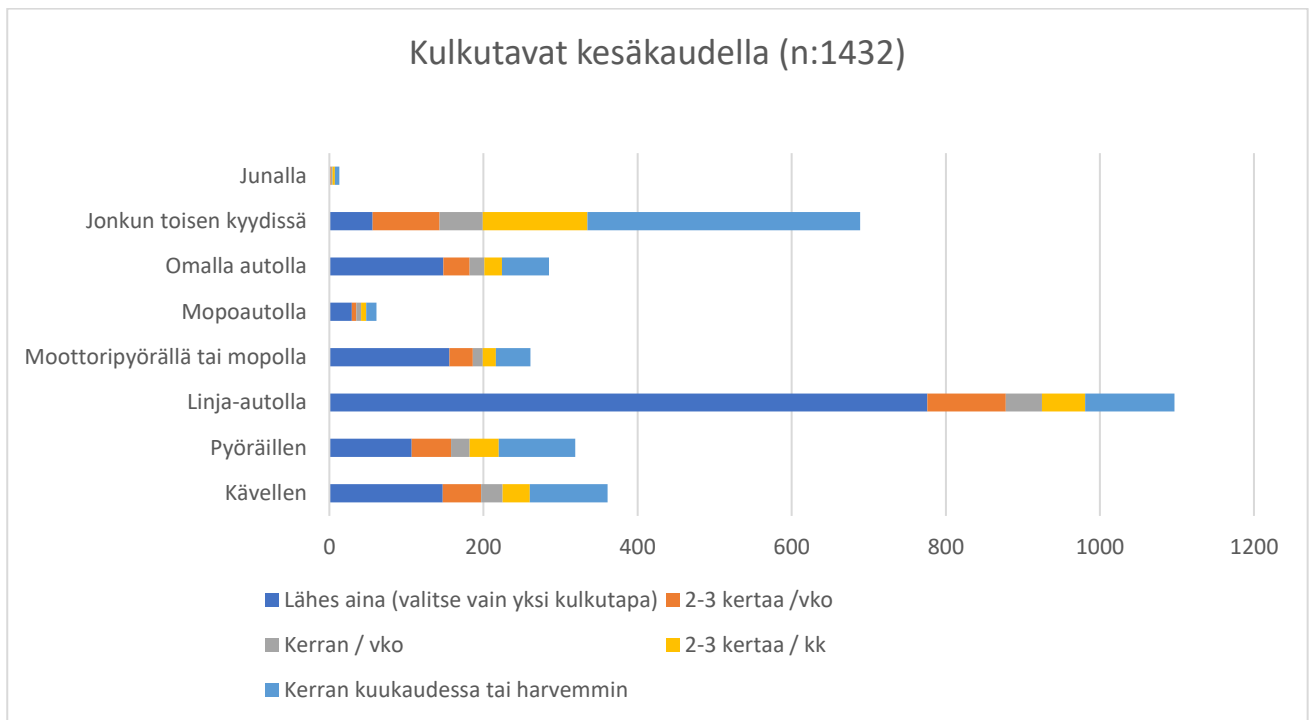

Kuvio 3: Vastaajien yhdensuuntaisen koulumatkan pituus

1.2 Vastaajien käyttämät kulkumuodot

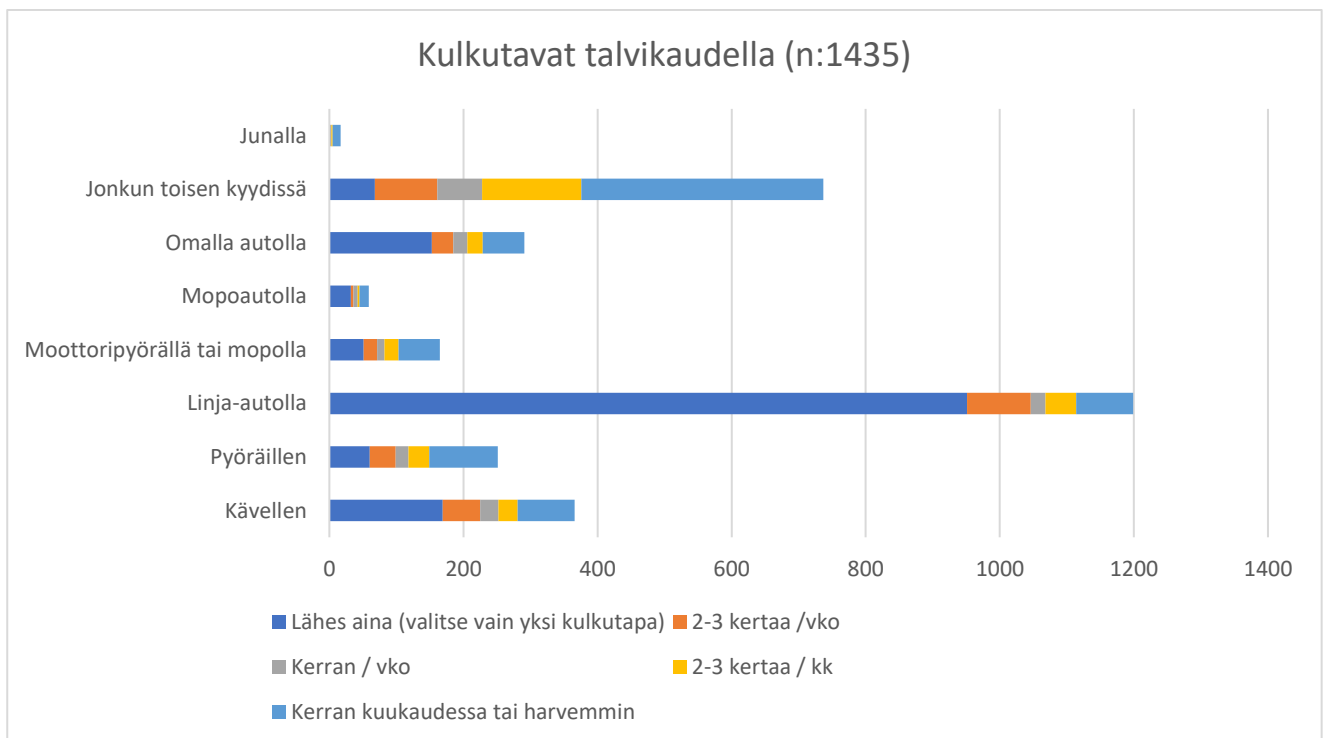
Suurin osa vastaajista kulki koulumatkansa pääsääntöisesti linja-autolla. Talvikautena linja-auton käyttäjiä lähes päivittäin oli vastaajista 66 % (951) ja kesäkaudella 54 % (776). Kävelen tuli kouluun pääsääntöisesti talvikaudella 12 % (169) vastaajista ja kesäkaudella 10 % (147) vastaajista. Oma autoa käytti lähes päivittäin sekä kesäkaudella että talvikaudella noin 10 % vastaajista. Pyörää ei kesäkaudellakaan käyttänyt pääsääntöisesti

kuin 7,5 % (107) vastaajista mopoilun ja moottoripyöräilyn ollessa suositumpaa. Noin 10 % (156) vastaajista ilmoitti kulkevänsä kesäkaudella pääsääntöisesti mopolla tai moottoripyörällä.

Kuvio 4: Vastaajien kuljutavat kesäkaudella (huhtikuu – lokakuu)

Talvikaudella pääsääntöisesti linja-autoa käyttävät siirtyvät suurimmaksi osaksi kesäkaudella käyttämään polkupyörää, mopoa tai moottoripyörää.

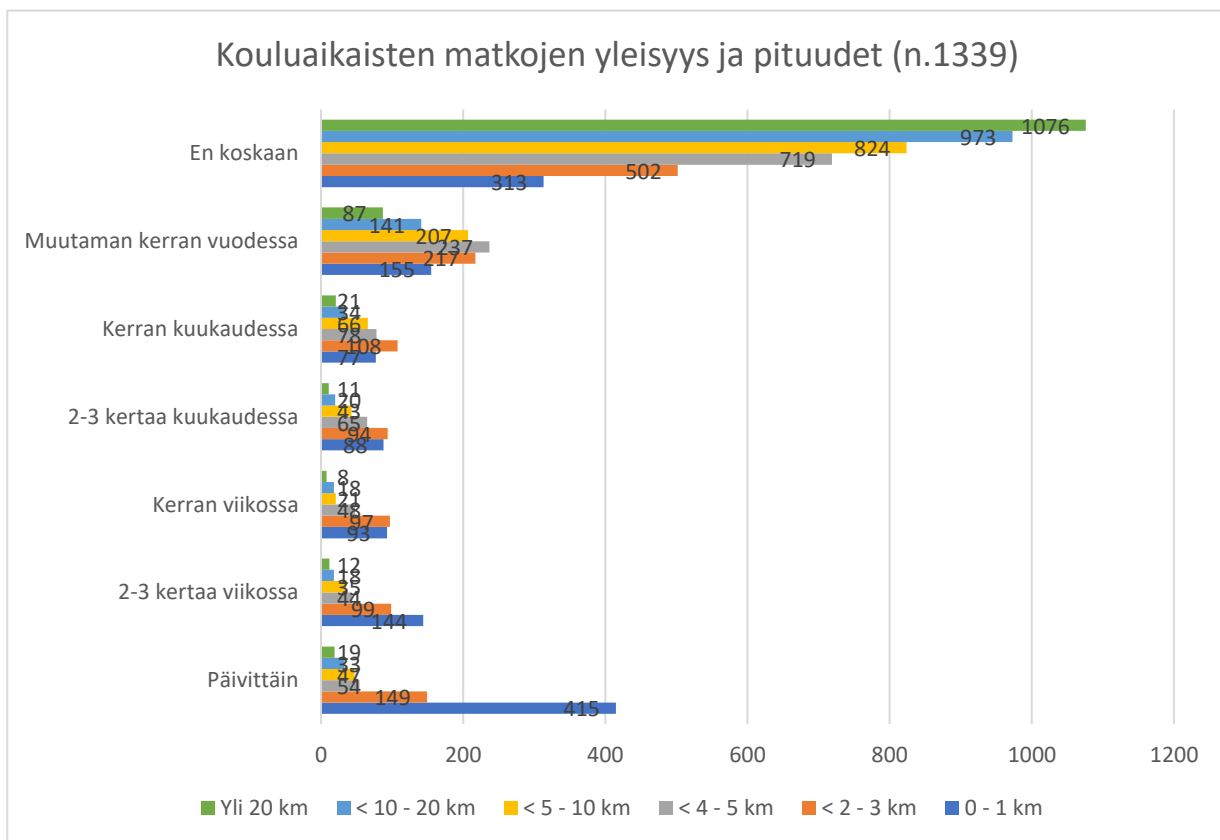

Kuvio 5: Vastaajien kuljutavat talvikaudella (marraskuu – maaliskuu)

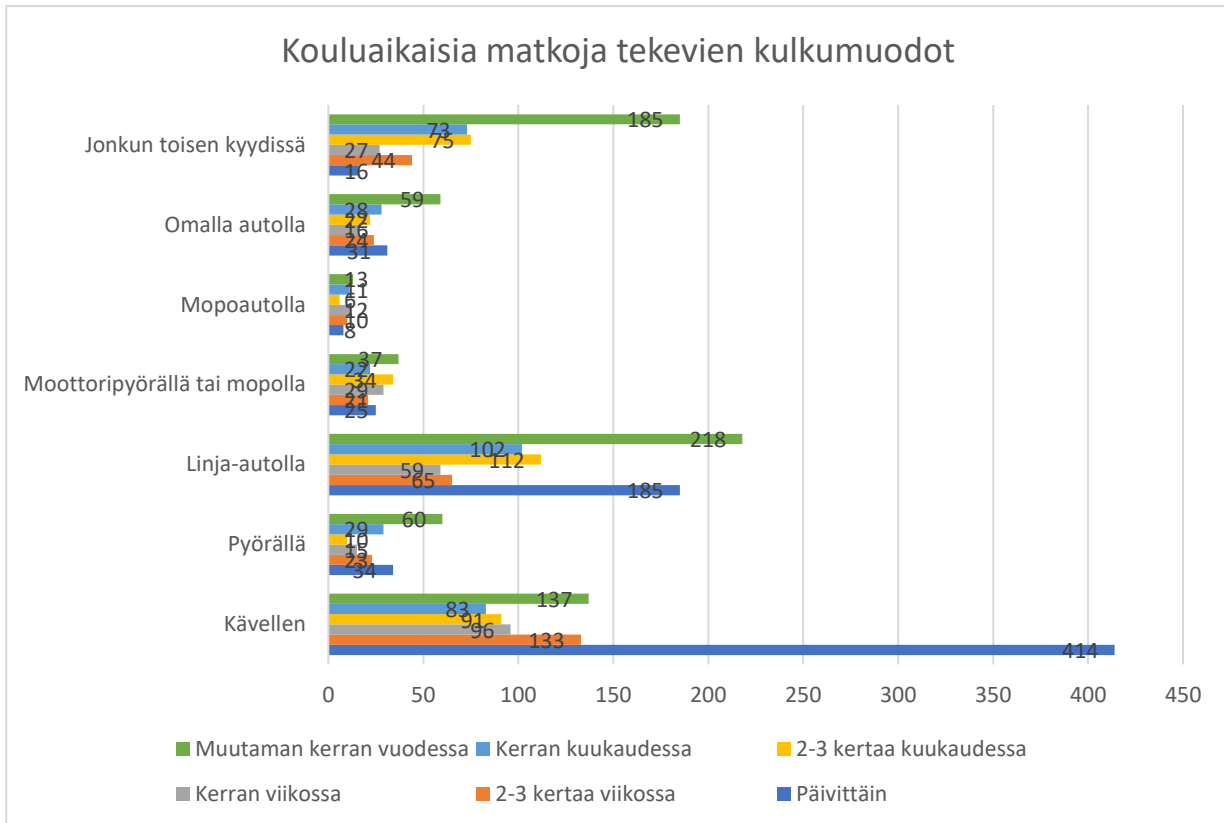
Koulutalojen välillä vaihtelua ei kulkutavoissa merkittävästi ollut mutta ikä vaikutti kulkutapoihin. Vastaajista oli reilu kolmannes (603) täysi-ikäisiä. Heistä talvikautena kulkee linja-autolla vain 52 % (314) ja 24 % (145) omalla autolla. Etenkin mopon, mopoauton ja moottoripyörän käyttäjät vaikuttaisivat siirtyvät oman auton käyttöön. Huomioitavaa vastauksissa oli myös, että enintään 2 km koulumatkalaisista (101 vastaajaa) noin kolmannes tulee sekä talvikautena että kesäkautena muulla kuin kävellen tai pyörällä kouluun. Muita kulkutapoja olivat linja-auto, mopo tai moottoripyörä, oma auto tai toisen kyyti.

1.3 Kouluikäiset matkat

Yleisimmin tehdään enintään kilometrin pituisia kouluikäisiä matkoja ja ne tehdään kävellen. Huomattava osa vastaajista ilmoitti, ettei kulje koulupäivän aikana lainkaan tai vain hyvin harvoin. Myös linja-auto oli suosittu väline kouluikäisten matkojen kulkemiseen, suosittuampi kuin esimerkiksi polkupyörä.

Kuvio 6: Vastaajien tekemien kouluikäisten matkojen pituudet ja yleisyys

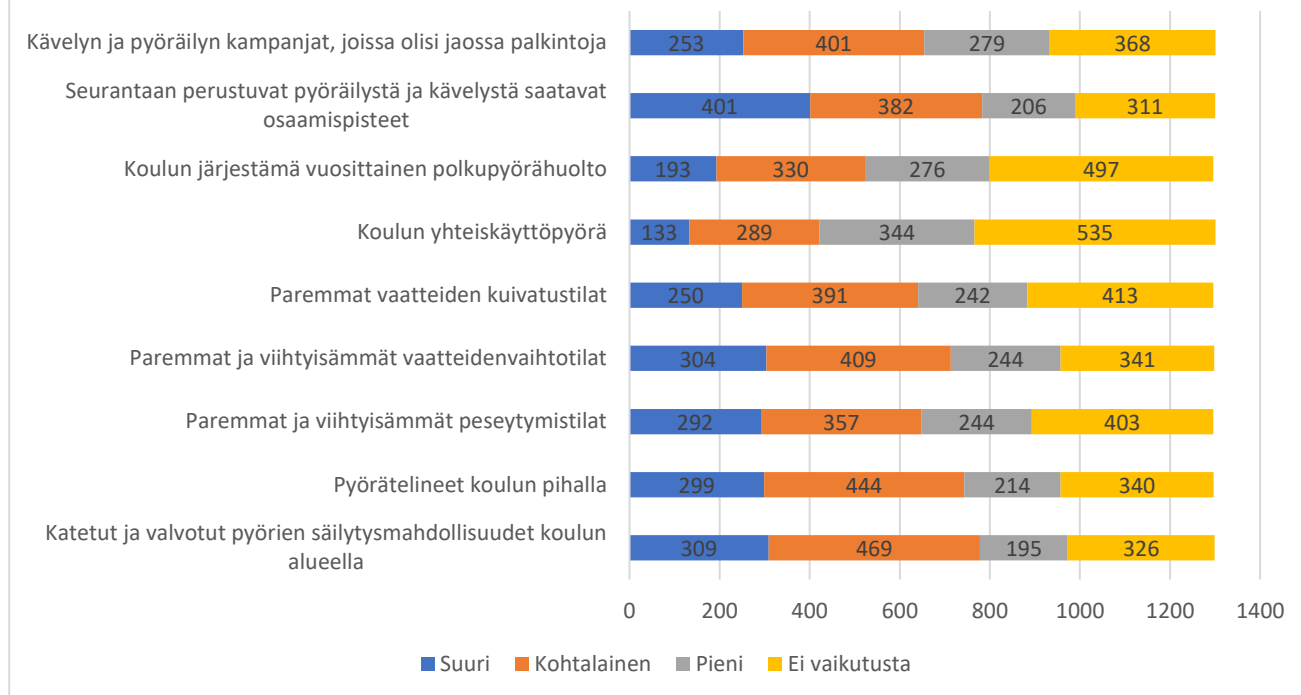
Kuvio 7. Kulkumuodot koulupäivän aikaisilla matkoilla

1.4 Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen

Suosituimmaksi kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteeksi vastaajat valitsivat osaamispisteiden saamisen. Lähes 60 % (783) vastaajista piti osaamispisteiden vaikutusta kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen joko suurena tai kohtalaisena. Kysyttäessä motivoisiko osaamispisteiden saaminen kävellessä ja pyörällä tehdyistä koulumatkoista liikkumaan koulumatkat kävellessä tai pyörällä, lähes puolet (654) kysymykseen vastanneesta 1334 vastaajasta vastasi myöntävästi. Noin kolmannes (410) vastasi ”ehkä” ja loput (273) ”ei”.

Lähes yhtä olennaisena kävelyn ja pyöräilyn kannustimena pidettiin katettuja ja valvottuja pyörien säilytysmahdollisuuksia, minkä oli merkitykseltään suureksi tai kohtalaiseksi valinnut 778 vastaajaa.

Tehokkaimmat keinot kävelyn ja pyöräilyn edistämisen (n.1307)

Kuvio 8. Vastaajien mielestä tehokkaimmat keinot kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen

Vaikka avoimissa vastauksissa ehdotetaan paljon yhteiskäyttöpyöriä, toimenpidelistauksessa yhteiskäyttöpyörien hankintaa ei pidetä kovin merkittävänä. Se on jopa eniten ”ei vaikutusta” -valintoja saanut toimenpide. Kysyttäessä yhteiskäyttöpyörien vajaa puolet (556) kysymykseen vastanneesta (1314) ilmoitti käyttävänsä lähes aina tai satunnaisesti yhteiskäyttöistä pyörää, jos sellainen olisi tarjolla. Yli puolet (758) vastaajaa puolestaan ei käyttäisi yhteiskäyttöpyörää lainkaan. Kyselyssä ei kysytty syytä pyörän käyttämiseen tai käyttämättömyyteen eikä muista vastauksista, kuten koulumatkojen pituudesta, syytä ollut pääteltävissä.

1.5 Avoimet vastaukset

Avoimissa vastauksissa toivottiin kehitysehdotuksia pyöräilyn ja kävelyn lisäämiseen koulumatkoilla ja/tai koulupäivän aikaisilla matkoilla. Avoimissa palautteissa sai myös vapaasti kertoa, jos koki merkittäviä epäkohtia kävelyn tai pyöräilyn olosuhteissa. Avoimien vastausten parhaimmat kehitysideoita palkittiin. Palkitsemisen avulla tavoiteltiin realistisia ja toteuttamiskelpoisia ideoita.

Avoimia palautteita tuli kaikkiaan 295, joista suuressa osassa otettiin rakentavasti kantaa liikkumisen olosuhteisiin koululla sekä annettiin kehitysideoita. Suosituimpia kehitysideoita olivat turvalliset, katokselliset pyörätelineet koulurakennusten pääovien lähetyillä, erilaiset teemapäivät, kampanjat ja kilpailut sekä ammatti-instituutin omat yhteiskäyttöpyörät. Avoimissa vastauksissa tuli esille, että jo kunnossapidolla saataisiin parannuksia aikaan. Talvikunnossapitoa pidettiin puutteellisena piha-alueilla ja pyörätelineissä todettiin olevan vanhoja, rikkiäisiäkin pyöriä, jotka vievät turhaa tilaa telineissä. Pukutilojen viihtyisyyden parantamista toivottiin myös.

Ideoista palkittiin viisi. Palkitsemisessa kiinnitettiin huomiota idean toteutuksen suunnitteluun ja idean innovatiivisuuteen. Palkintoina oli S-ryhmän lahjakortteja. Palkitut ideat olivat:

Diskutera om global warming, vi skulle kunna göra en värdering på hur mycket en bussresa smutsar, bil resa, moped, moped bil från hemmet till skolan och tillbaka. Orda så att dom som vill vara med kan varje dag skriva in hur mycket CO2 man för den dagen har mindre smutsat pga gående eller cyklande. Kanske tom ha en tävling eller koncentrera på belönande, om dit avsläpp minskar xx så får xx, tex hamburgare till Lunch

Jotkut oppilaitokset tarjoavat opiskelijoiden käyttöön esim. läppäreitä. Mitäpä jos koululta saisikin panttimaksua vastaan polkupyörän käyttöönsä aina lukukaudeksi tai -vuodeksi kerrallaan? Niissä voisi olla vaikka koulun logot sun muut, niin näkisi muutkin, että ammatti-instituutti kannattaa kestävää kehitystä ja tukee opiskelijoita.

Koulupäivässä voisi olla vaikka puolen tunnin mittaisia tunnin aikana tapahtuvaa kävelyä, jotta oppilaat saisivat kaikki liikunnallista toimintaa päivälle, eikä mm. Pelkkää istumista ja seisomatyötä.

Yksi liikunnan lisääminen voisi olla, että liikuntasalia voisi varata käyttöön tauoilla, jotta sinne pääsisi urheilemaan. Varaus toimisi nimen avulla, jotta tiedettäisiin, kuka on ollut paikalla. Voisi myös ainakin koittaa, jos jotkin tutorit haluaisivat olla ohjaamassa joitain taukoja.

Liikuntatunnilla oli kerran tehtävä etsiä tietty patsas keskustasta, josta sai merkinnän Wilmaan ja loppupäivän vapaata. Tämä motivoi ja ei siinä kauaa mennyt, kunnes patsas löytyi. Ehdotuksena olisi siis tehtävät, suunnituksen tapaan, jotta opiskelijat pääsisivät näkemään vähän ympäristöään ja haukkamaan vähän happea.

2 Koulurakennusten tilakartoitukset

Turussa on seitsemän ammatti-instituutin koulurakennusta. Kaikkiin rakennuksiin tehtiin tilakartoitus yhteistyössä kiinteistöjen vahtimestareiden kanssa. Tilakartoitusten tarkoituksena oli selvittää, kannustavatko rakennusten tilat ja ympäristö kävelyyn ja pyöräilyyn. Kartoituksessa tutustuttiin mm. pyöräpaikoitusalueisiin, pukuhuonetiloihin ja suihkumahdollisuuksiin. Autojen parkkialueet käytiin myös läpi. Autojen ja pyörien paikoitus olisi suositeltavaa suunnitella yhdessä. Pyöräily ja kävely on tunnistettava tasa-arvoisina kulkumuotoina autoilun kanssa.

2.1 Aninkaisten koulutalo

Aninkaisten koulutalo sijaitsee osoitteessa Aninkaisenkatu 7, Puutorin ja Konserttitalon vieressä. Koulun piha on melko jyrkän mäen päällä ja kulku pihalle tapahtuu joko jalan rappusia pitkin tai pyörällä ja autolla Puutorin suunnasta kapeaa väylää pitkin. Aninkaisten koulutalossa kartoituksen mukaan pihalla katoksessa on 30 pyöräpaikkaa. Lisäksi Multavierunkadun puolella on telineet noin 30 pyörälle. Mitkään telineistä eivät ole runkolukittavia. Pyöräparkkipaikat on tarkoitettu sekä työntekijöiden että opiskelijoiden käyttöön. Autopaikkoja pihalla on työntekijöiden käyttöön 50 ruutua. Vahtimestarin arvion mukaan autopaikkoja on kysyntään nähden liian vähän. Pyöräpaikkoja sen sijaan on vahtimestarin arvion mukaan riittävästi.

Aninkaisten koulutalon opiskelijoista hieman yli puolet piti asianmukaisten pyörätelineiden lisäämistä koulun pihalle vaikuttavuudeltaan suurena tai kohtalaisena toimenpiteenä pyöräilyyn kannustettaessa. 7 % Aninkaisten koulutalon opiskelijoista piti pyöräparkkeerauksen puutetta syynä pyöräilemättömyyteen, kun kaikkien kyselyyn vastanneiden kesken osuus oli 2,8 %. Hieman yli 9 prosenttia Aninkaisten koulutalon kyselyyn vastanneista opiskelijoista piti riskiä pyörään kohdistuvasta ilkeästä koulupäivän aikana niin suurena, että se oli syy olla pyöräilemättä kouluun. Kaikkien vastaajien kesken pyörän ilkeän pelko syynä olla pyöräilemättä kouluun oli vain 5,4 %.

Kartoituksen mukaan koulurakennuksessa ei ole lainkaan opiskelijoille tarkoitettua pukuhuonetta tai peseytymismahdollisuutta. On mahdollista, että kartoitukseen osallistunut vahtimestari ei ole ollut tietoinen kaikista järjestelyistä, sillä kyselyn mukaan Aninkaisten koulutalon pukuhuoneiden puute ei nouse erityisesti esiin.

2.2 Juhannuskukulan koulutalo

Juhannuskukulan koulutalo sijaitsee osoitteessa Kukulakuja 3, korkean kukkulan laella. Köydenpunojankatu kulkee koulutalon ja Logomon välistä. Pyöräpaikkoja on pihalla ilman katosta noin 100 ja katoksen alla noin 10 paikkaa. Mitkään paikoista eivät ole runkolukittavia. Pyöräpaikat ovat yhteiset opiskelijoille ja henkilökunnalle. Autojen pysäköintipaikkoja on henkilökunnalle noin 80. Paikat ovat ilmaisia sähköpistokepaikkoja lukuun ottamatta. Opiskelijoille ei ole varattu pysäköintipaikkoja, mutta lääkärinodistusta vastaan opiskelijat voivat pysäköidä henkilökunnan paikoille määräajaksi. Koulun lähistöllä on tilaa opiskelijoiden autoja varten. Vahtimestarin mukaan sekä pyöräpaikkoja että autopaikkoja on riittävästi.

Juhannuskukulan koulutalo on melko sokkeloinen. Pukutiloja löytyy useasta eri paikasta ja kaikissa on varustuksena lukittavat kaapit ja suihkutilat. Osa on melko huonossa kunnossa ja osaa käytetään jopa varastotilana. Suihkutiloja ei kartoitukseen osallistuneen vahtimestarin mukaan käytetä juurikaan. Vaatteiden kuivatusmahdollisuutta pukutiloissa ei ole.

Vahtimestarin mukaan koulurakennuksen aulaan on suunniteltu infotaulun hankintaa, johon voisi syöttää esimerkiksi lähimmän pysäkin aikataulut. Opiskelijat käyttävät aulatilaa usein bussien odottamiseen. Kyselyn mukaan Juhannuskukulan koulutalon opiskelijat pitivät riskiä pyörään kohdistuvasta ilkeästä syynä pyöräilemättömyyteen hieman useammin kuin kaikki vastaajat. Muutoin kyselyssä ei noussut esiin erityisesti Juhannuskukulan koulutalossa olevia haasteita.

2.3 Kellonsoittajankadun koulutalo

Kartoitusten aloittamisen yhteydessä saatiin tieto, että Kellonsoittajan koulutalon opiskelijat siirtyvät vuoden 2019 jälkeen Uudenmaantien koulutalon yhteyteen, Ruiskadun puolelle. Tästä syystä Kellonsoittajankadun koulutaloon ei tehty tilakartoitusta.

2.4 Lemminkäisenkadun koulutalo

Lemminkäisenkadun koulutalo sijaitsee osoitteessa Lemminkäisenkatu 18 D, Data-Cityn tiloissa Kupittaalla. Ulkona oli kartoitushetkellä, alkuvuodesta 2019, remontin vuoksi vain noin 30 pysäköintipaikkaa polkupyörille. Runkolukittavia paikkoja ei ole, mutta usein pyöräilijät lukitsevat pyöränsä rakennuksen kaiteisiin kiinni. Opiskelijat ja henkilökunnat käyttävät samoja pyöräpysäköintipaikkoja. Autopaikkoja on varattu

henkilökunnalle noin 30-40 ruutua. Osa paikoista sijaitsee läheisessä pysäköintitalossa. Opiskelijoille ei ole varattu yhtään pysäköintipaikkoja ja alueella on heikosti vapaata parkkitilaa. Pyörrien sekä autojen pysäköintiin varattujen paikkojen määrä koetaan riittämättömäksi. Pyöräilykauden aikana koulutalon ympäristö on erittäin ruuhkainen polkupyörrien vuoksi. Kyselyn mukaan pyöräsäilytyksen puute olikin valittu Lemminkäisenkadun koulutalon opiskelijoilla useammin syyksi olla kulkematta pyörällä verrattuna kaikkien vastaajien valitsemiin syihin.

Henkilökunnalle on varattu pukeutumistilat ja lukittavat vaatesäilytyskaapit sekä peseytymistilat talon neljännestä kerroksesta. Opiskelijoiden pukutilat sijaitsevat alemmissa kerroksissa. Henkilökunnalla on vaatteiden kuivatusmahdollisuus ja opiskelijat voivat erikoisluvalla päästä kuivaamaan vaatteita.

Kiinteistönomistaja on sijoittanut Fölin aikataulunäytön kahvilaan.

2.5 Logistiikan koulutuskeskus, Kuormakatu

Logistiikan koulutuskeskus sijaitsee osoitteessa Kuormakatu 17. Vahtimestarin mukaan koululle kuljetaan pääsääntöisesti linja-autolla tai omilla autoilla. Bussit ovat hyvin ruuhkaisia. Kuormakadun koulutalon opiskelijoiden kulkumuotojakauma ei kuitenkaan poikkea erityisesti kaikkien kyselyyn vastaajien kulkumuotojakaumasta. Pyöräpaikkoja on pihalla vain kuusi kappaletta. Autopaikkoja ei voitu tarkasti laskea mutta todettiin että paikkoja on riittävästi ja opiskelijoille löytyy myös jonkin verran autopaikkoja. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus pysäköidä viereiselle tontille autojaan.

Henkilökunnalle ja opiskelijoille on omat pukuhuonetilat. Henkilökunnan käytössä on kuivaava pesukone mutta opiskelijoilla ei vaatteiden kuivatusmahdollisuutta ole. Tarve vaatteiden kuivatusmahdollisuuteen on kuitenkin tunnustettu, sillä opiskelijat ovat opintojensa luonteen vuoksi paljon ulkona.

2.6 Peltolan koulutalo

Peltolan koulutalo sijaitsee osoitteessa Hamppukatu 2. Pyöräpaikkoja koulun pihalla on opiskelijoiden käytössä noin 40. Talvella pyörrien paikoitusalue on kuitenkin lumen alla. Paikoista runkolukittavia ei ole yhtään. Vahtimestarin mukaan koulun pihalta varastetaan pyöriä ja tehdään ilkkivaltaa. Pyöriä myös pysäköidään oikeastaan mihin katsotaan parhaaksi. Kyselyn vastausten perusteella pyöräpaikoituksessa ei ollut kuitenkaan erityisemmin huomautettavaa.

Autojen pysäköintipaikkoja on varattu henkilökunnalle noin 70 – 80. Lisäksi on maksullisia sähköpaikkoja. Opiskelijoiden käyttöön on varattu noin 80 paikkaa. Alueen ympäristöstä löytyy myös jonkin verran vapaata pysäköintitilaa. Autopaikkoja koetaan olevan riittävästi.

Henkilökunnalle ja opiskelijoille on omat pukuhuone- ja suihkutilat. Osa pukuhuoneista on kuitenkin todella huonossa kunnossa ja vahtimestarin mukaan ilkkivaltaa sekä varastelua tapahtuu paljon. Osa kaapeista on helppo murtaa auki ja osa kaapeista on valmiiksi rikottu. Joitakin pukuhuoneita on remontoitu ja uusia vaatekaappeja on hankittu. Uudet kaapit on myös kytketty ilmanvaihtojärjestelmään ja se auttaa vaatteiden kuivaamisessa. Uudet kaapit ovat ahtaita ja niihin ei esimerkiksi mahdu työkypäriä. Henkilökunnan pukuhuoneissa suihkutilat ovat osittain varastotiloina ja pukuhuonetiloja pidetään ahtaina. Kartoitusta tehdessä havaittiin vaatteiden säilytystä myös muualla kuin pukuhuonetiloissa.

2.7 Uudenmaantien koulutalo

Uudenmaantien koulutalo sijaitsee osoitteessa Uudenmaantie 43. Tilat laajenevat tulevaisuudessa Ruiskadun puolella sijaitsevaan opetustilaan, joka on aikaisemmin ollut Turun ammattikorkeakoulun käytössä. Pyörille on varattu ulkoa noin 300-350 paikkaa, kolmessa eri sijainnissa koulutalon ympäristössä. Paikosta oli kuitenkin käyttökelvottomia useita kymmeniä. Mitkään paikoista eivät ole runkolukittavia. Vahtimestarin mukaan pyöriä jätetään kuitenkin muualle kuin pyöräparkkeihin ja huoltohenkilökunta on joutunut välillä siirtämään pyöriä kulkuväyliltä. Autopaikkoja on arviolta sata ja tällä hetkellä paikat ovat vapaasti henkilökunnan ja opiskelijoiden käytettävissä.

Henkilökunnalle ja opiskelijoille on varattu vaatteiden vaihtotilat, lukittavat vaatesäilytyskaapit ja peseytymistilat. Kartoituksen aikana käytiin myös Ruiskadun yksikön puolella, jossa pukuhuonetilaa oli runsaasti. Opettajien käytössä on muutama yhteiskäyttöpyörä.

3 Opinnollistamiskokeilu

Koulumatkojen- ja kouluaikaisten matkojen kävelyn ja pyöräilyn opinnollistamiskokeilu toteutettiin opintoryhmän kanssa, joissa oli yhteensä noin 50 opiskelijaa. Heillä oli mahdollisuus lyhentää työkyvyn- ja hyvinvoinnin ylläpitämisen kurssin suoritusta sillä, että pystyivät osoittamaan, että kävelivät tai pyöräilivät koulumatkojaan tai koulun aikana tapahtuvia siirtymiä yksiköstä toiseen. Liikuntasuoritteita kerättiin syksyn aikana ja ne vaikuttivat kurssisuoritukseen. Opiskelijat käyttivät todistamiseen mobiilisovelluksia (esim. Sports Tracker, S-Health). Mahdollisuutta hyödynsi 20 opiskelijaa. Kyseiset opiskelijat eivät olleet ennestään kovin aktiivisia.

Alkusuunnitelmissa mietittiin mahdollisuutta saada koulumatkoista ja koulun aikaisista matkoista osaamispisteitä tai vapaatunteja mutta se osoittautui tällä kertaa mahdottomaksi. Mallissa, jossa opiskelijat olisivat saaneet vapaata tunteita, vastuukysymykset olivat epäselvät. Ei löydetty yksinkertaista ratkaisua siihen, kenen vastuulla opiskelija on ns. hyppytunnin aikana, kun lukujärjestyksessä on kuitenkin merkintä liikuntatunnista. Kokeiluryhmä oli myös pieni, joten osaamispisteiden antaminen ei ollut mahdollista.

4 Toimenpide-ehdotuksia

Kyselyn tulosten perusteella on nähtävissä muutamia suositeltavia kehittämistoimenpiteitä Turun ammatti-instituutille kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi.

Koulu- ja koulun aikaisten matkojen hyväksilukumahdollisuus

Vastaajat olivat valinneet suosituimmaksi kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteeksi osaamispisteiden saamisen. Lisäksi kysyttäessä motivoisiko osaamispisteiden saaminen kävelen ja pyörällä tehdyistä koulumatkoista liikkumaan koulumatkat kävelen tai pyörällä, lähes puolet kysymykseen vastanneesta vastasi myöntävästi. Syksyllä kokeiltaessa työkyvyn- ja hyvinvoinnin ylläpitämisen kurssin suorituksen lyhentämistä koulumatkojen kävelyn- ja pyöräilyn avulla, löytyi vähemmän liikkuville opiskelijoille potentiaalinen motivaattori arkiliikunnan harrastamiseen. Onkin erittäin suositeltavaa, että ammatti-instituutti jatkokehittää kokeiltua mallia. Sovittaisiin selvät pelisäännöt, jotka koskisivat kaikkia opiskelijoita. Jos mahdollista, tietystä määrästä kävelyä ja pyöräilyä voisi saada kurssin lyhentämisen sijaan osaamispisteitä.

Pyöräparkkien lisääminen

Pyöräparkkien lisääminen oli opintopisteiden saamisen ohella tärkeimmäksi koettu toimenpide pyöräilyn edistämiseksi. Etenkin Aninkaisten ja Lemminkäisenkadun koulutaloihin tehdyissä kartoituksissa nousi esiin pyöräparkkien suuri tarve. Myös avoimissa vastauksissa tuotiin paljon esiin pyörätelineiden puutteellisuutta. Asianmukaiset pyöräparkit ovat turvallisia, runkolukittavia ja niihin voi jättää kulkuneuvonsa työpäivän ajaksi hyvillä mielin. Suositeltavaa olisi hankkia katoksellisia pyöräpaikkoja. Pyöräparkit myös ohjaavat liikennettä.

Lemminkäisenkadun ympäristöön voi olla haasteellisempi vaikuttaa mutta Aninkaisten koulutaloon pyöräparkkien lisääminen pitäisi olla melko vaivatonta. Lisäksi Uudenmaankadun ja Ruiskadun yhdistyessä olisi hyvä mahdollisuus suunnitella parkkialueelle myös turvalliset ja siistit pyöräparkit.

Vaatteiden kuivausmahdollisuus ja pukutilojen kunnostus

Kävellen tai pyöräillen kulkeminen vaatii säänmukaisen pukeutumisen. Sadevaatteet tai ulkoiluvaatteet on saatava kuivumaan tarvittaessa. Yhtenä merkittävänä kävelyyn ja pyöräilyyn kannustavana toimenpiteenä vastaajat pitivätkin parempia vaatteiden kuivatustiloja. Sääolosuhteet olivat myös kolmanneksi suurin pyöräilemättömyyteen vaikuttava tekijä. Jos opiskelijalla ei ole mahdollisuutta kuivattaa vaatteitaan, ei hänellä ole mahdollisuutta pukeutua sääolosuhteiden mukaan ja silloin pyöräily ja kävely eivät ole houkuttelevia vaihtoehtoja.

Missään koulurakennuksessa, jonne kartoitus tehtiin ei ollut kuivauskaappeja tai edes osoitettu tiloja vaatteiden kuivatukseen. Onkin suositeltavaa, että pukutiloihin varataan vaatteiden kuivatusta varten tiloja. Ihanteellista olisi, että kuivauskaappeja pystyttäisiin hankkimaan riittävästi, sillä runsas vaatteiden kuivatus voi vaikuttaa pukuhuoneteroissa sisäilmanlaatuun. Olennaisinta on kuitenkin, että vaatteille on olemassa kuivatusmahdollisuus, kuten pyykkinarut.

Pukutilojen viihtyisyys on myös olennainen tekijä niiden käyttöasteen kannalta. Epämiellyttäviä tiloja ei haluta käyttää. Pukutilojen kunnostus ei ole useinkaan suuri panostus mutta tulokset voivat olla merkittävät. Lisäksi Juhannuskukkulan koulutalossa todettu pukuhuoneterojen varastokäyttö pitäisi ensi tilassa muuttaa. Suihkutilojen käyttöaste johtuu varmasti osittain tilojen viihtyisyydestä. Jos osa pukutiloista on varastona, ei se houkuttele käyttämään tiloja niiden alkuperäisessä tarkoituksessa. Jos kartoituksessa todettu Aninkaisten koulutalon pukutilojen puute pitää paikkansa, on se seikka, johon kannattaa selvittää ratkaisua. Vaatteiden vaihtotiloiksi voi hätätapauksessa sopia luokkahuoneet, johon sijoitetaan pukukaappeja tai suojattu osa koulun aulatilasta.

Yhteiskäyttöpyörät

Ammatti-instituutilla ei ole käytössä opiskelijoille tarkoitettuja yhteiskäyttöpyöriä. Vaikka yhteiskäyttöpyörien hankinta ei ole ehdotetuksi toimenpide pyöräilyn lisäämiseksi, oli avoimissa vastauksissa paljon toiveita yhteiskäyttöpyörien hankkimiseen. Koulupäivän aikana saattaa olla siirtymisiä yksiköiden välillä ja koettiin, että pyörät tekisivät siirtymät sujuvammiksi. Tällä hetkellä koulupäivän aikaiset matkat kuljetaan yleisimmin kävellen tai linja-autolla. Vaikka linja-auto on kestävä liikunnan kulkuväline, on myös olennaista, että opiskelijat liikkuisivat omaa lihasvoimaa käyttäen. Yhteiskäyttöpyörät kannustaisivat tähän. Yhteiskäyttöpyörien hankinta

on myös edullinen toimenpide mahdollisiin hyötyihin nähden ja siksi kokeilemisen arvoinen. Yhteiskäyttöpyöriä voitaisiin tuunata esimerkiksi vanhoista pyöristä tekniikan alojen oppitunneilla.

Teemapäivät, kampanjat ja kilpailut

Yhtenä merkittävimmistä toimenpiteistä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi vastaajat pitivät erilaisia kampanjoita, joissa voisi olla jaossa palkintoja. Kampanjat ovatkin hyvä keino saada hetkellisesti muutettua käyttäytymistä ja saada ihmiset kokeilemaan jotain uutta. Pidemmällä aikavälillä kampanjoiden avulla voidaan saada pysyvämpiäkin muutoksia aikaan.

Pyörähuoltotempaukset tai niiden tarjoaminen yhtenä palkintona voisi myös toimia hyvänä kannustimena. Vaikka vuosittaista pyörähuoltoa ei kyselyssä nähty kovin merkittävänä toimenpiteenä, on se Valonian aikaisemmissa työmatkaliikkumiskyselyissä koettu jopa vaikuttavimmaksi toimenpiteeksi pyöräilyyn kannustamisessa. Pyörähuoltoja olisi myös helppo toteuttaa osana ammatti-instituutin opetustoimintaa.

Valonia toimii osana Varsinais-Suomen liittoa

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND